

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: *«Витрати від операційної діяльності
ТОВ «ДРУЖБА СВК»»: облік і аналіз»*

на здобуття ступеню вищої освіти «бакалавр»

Здобувача Бурлаки М.В.

2 курсу 22с групи

Керівники проф. Купріна Н.М.

доц. Тарасова О.В.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від ”14“ червня 2023 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри обліку та аудиту _____ проф. Немченко В.В.

Одеса – 2023 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки бізнесу і контролю

Кафедра обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти “бакалавр”

Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

Освітня програма “Облік і аудит”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

“__” _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Бурлаці Микиті Віталійовичу

-
1. Тема роботи: ***«Витрати від операційної діяльності
ТОВ «ДРУЖБА СВК»: облік і аналіз»***

Затверджена наказом ОНТУ від 31 березня 2023 р. наказ № 118-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***02 червня 2023 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за
2020-2021р.р.***

-
4. Перелік питань, які потрібно розробити: ***Законодавча база та теоретичні основи обліку витрати від операційної діяльності підприємства. Економічний аналіз витрат у ТОВ «Дружба СВК» та основних техніко-економічних показників діяльності за два роки. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та фінансового обліку його витрат від операційної діяльності. Висновки та пропозиції.***

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень) –

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 31 січня 2023 р.

Керівники _____ проф. Купріна Н.М.

_____ доц. Тарасова О.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Бурлака М.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	31.01.23 - 05.03.23	
2. <i>Техніко-економічна характеристика підприємства та економічний аналіз за напрямом кваліфікаційної роботи за два роки</i>	06.03.23 - 25.04.23	
3. <i>Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	26.04.23 - 25.05.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	26.05.23 - 02.06.23	

Здобувач _____ Бурлака М.В.

Керівники роботи _____ проф. Купріна Н.М.

_____ доц. Тарасова О.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач Бурлака М.В. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Витрати від операційної діяльності
ТОВ «ДРУЖБА СВК»: облік і аналіз»

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення діючої системи бухгалтерського обліку витрат від операційної підприємства, законодавчої бази їх обліку, дослідження теоретичних та практичних питань з організації фінансового обліку, проведення якісного економічного аналізу та вивчення напрямів їх вдосконалення в сучасних умовах функціонування підприємств харчової промисловості.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів: у першому розділі розглядаються теоретичні питання сутності та класифікації витрат від операційної діяльності підприємства відповідно до НП(С)БО та особливості їх фінансового обліку. У другому розділі проведено поглиблений аналіз основних техніко-економічних показників від операційної діяльності та аналіз складу, структури, динаміки витрат від операційної діяльності і формування фінансових результатів в ТОВ «ДРУЖБА СВК» за два роки. У третьому розділі розглядаються особливості організації бухгалтерського обліку в ТОВ «ДРУЖБА СВК» та фінансовий облік витрат від операційної діяльності та відображення їх у фінансовій звітності підприємства.

У завершальній частині кваліфікаційної роботи сформульовані висновки і пропозиції щодо удосконалення бухгалтерського обліку та економічного аналізу витрат від операційної діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК»

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	— 60 с.
таблиць	— 22
рисунків	— 3

ЗМІСТ

с.

ВСТУП.....	5
1. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Визначення сутності та класифікації витрат діяльності підприємства....	8
1.2. Фінансовий облік витрат від операційної діяльності підприємства.....	19
1.3. Особливості податкового обліку витрат від операційної діяльності підприємства.....	26
2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДРУЖБА СВК».....	30
2.1. Аналіз основних показників діяльності підприємства.....	30
2.2. Аналіз витрат операційної діяльності та формування фінансових результатів на підприємстві.....	34
3. ОБЛІК ВИТРАТ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДРУЖБА СВК»..	39
3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	39
3.2. Фінансовий облік витрат від операційної діяльності підприємства	48
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	61

ВСТУП

Операційна діяльність підприємства є ключовим аспектом його функціонування та фінансової стійкості. Ефективне управління витратами від операційної діяльності відіграє важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства на ринку та досягненні стійкого фінансового результату.

В умовах ринкової економіки максимізація прибутку є головним завданням діяльності будь-якого підприємства. Для досягнення цієї мети економічні служби суб'єктів господарювання мають приділяти значну увагу витратам, оскільки вони одночасно служать основним обмежувачем прибутку і головним чинником, що впливає на обсяг пропозиції продукції. Питання сутності витрат досліджували провідні вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: А. С. Бакаєв, П. С. Безруких, Ф.Ф. Бутинець, Н.Д. Врублевський, С.Ф. Голов, Е. Дербін, В. А. Дерій, Р. Ентоні, В.П. Завгородній, Н.М. Купріна, Л.В. Нападовська, Дж. Ріс, В.В. Сопко, Н.М.Ткаченко, М.Г. Чумаченко та ін.

Здобувач	Бурлака М.В.			КРБ.ОтаА.1.118-03.4.4			
				Текстова частина	Стад		Стор.
						5	60
Керівники	Купріна Н.М.				ОНТУ		
	Тарасова О.В.						
Зав.каф.	Немченко В.В.						

Проте, в економічній літературі наведені неоднозначні визначення поняття витрат. Відсутність необхідних акцентів щодо їхнього змісту суттєво знижує об'єктивність їх розуміння. Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», витрати – це суми грошових коштів або їх еквівалентів, які витрачаються або зобов'язання щодо витрати розподіляються на виробництво товарів, надання послуг, управління та підвищену діяльність підприємства, що призводить до скорочення економічних користей або до припинення економічних зобов'язань протягом звітного періоду. Тому дослідження питань бухгалтерського обліку, економічного аналізу та управління витратами від операційної діяльності підприємства не втрачають актуальності та підтверджують актуальності обраного напрямку дослідження кваліфікаційної роботи в сучасних умовах.

Метою даної кваліфікаційної роботи є вивчення діючої системи бухгалтерського обліку витрат від операційної діяльності підприємства та законодавчого і документального їх обліку, дослідження теоретичних та практичних питань з організації їх фінансового обліку, проведення якісного економічного аналізу та вивчення напрямів вдосконалення в сучасних умовах функціонування підприємства.

Задачами дослідження кваліфікаційної роботи є:

- вивчення сутності витрат від операційної діяльності підприємства та їх класифікації відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, трактувань науковців інших нормативних та законодавчих актів щодо діяльності підприємства;
- дослідження особливостей фінансового обліку витрат від операційної діяльності підприємства;
- проведення економічного аналізу витрат від операційної діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» та поглиблений аналіз основних техніко-економічних показників його діяльності;
- дослідження особливостей організації бухгалтерського обліку та фінансового обліку витрат від операційної діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК»;
- розробка заходів щодо вдосконалення ведення бухгалтерського обліку та економічного аналізу витрат від операційної діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК»;

Для проведення досліджень в даній кваліфікаційній роботі відповідно до поставлених завдань, необхідно визначити об'єкт та предмет дослідження:

- об'єкт дослідження – витрат від операційної діяльності підприємства;
- предмет дослідження – облік і аналіз витрат від операційної діяльності підприємства.

Підсумковою метою даної кваліфікаційної роботи є надання підприємству практичних рекомендацій щодо зниження витрат і підвищення ефективності операційної діяльності, що може сприяти його сталому розвитку та досягненню конкурентних переваг на ринку.

1. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Визначення сутності та класифікації витрат діяльності підприємства

Визначення сутності та класифікація витрат діяльності підприємства є важливим аспектом бухгалтерського обліку, фінансового управління та економічного аналізу. Витрати являють собою грошові витрати, що здійснюються підприємством у процесі його операційної діяльності з метою досягнення своїх цілей і забезпечення ефективності його функціонування [17].

Витрати від операційної діяльності підприємства це – повсякденні витрати компанії для ведення бізнесу, виробництва товарів і послуг. Як правило, вчені-економісти розглядають витрати з позиції витрачання засобів на виготовлення продукції. У результаті дослідження виділено два підходи у поглядах на виробничий процес. Перший передбачає взаємодію в процесі виробництва трьох основних факторів (робочої сили, предметів праці та засобів праці). Типове значення витрат виробництва при даному підході – це витрати живої та уречевленої праці на виробництво продукції. Другий – розглядає витрати як складову ціни, яка формується під впливом попиту і пропозиції та включає в себе вартість витрачених ресурсів та ймовірну суму прибутку [17].

Фома Аквінський (Аквінат), Анн Робер Жак Тюрго, Адам Сміт, Томас Мальтус, Давид Рікардо, Уільям Петті – економісти, які «витрати виробництва» трактували як «фізичні, тобто витрати засобів виробництва (предметів і засобів праці) і самої праці». Меркантилісти – «вбачали багатство країни в накопиченні грошового капіталу». Представник фізіократів Франсуа Кене зазначав, що «капітал – не гроші, а ті засоби виробництва, які можна придбати за гроші». Тобто, можна припустити, що під поняттям «витрати» автори розуміли «витрачання даного капіталу» [2].

На думку Т. Мальтуса, кількість праці, що міститься у товарі, вимірюється витратами виробництва, які складаються з витрат праці (живої, уречевленої) та прибутку на авансований капітал. Схожої думки дотримувався Нассау Вільям Сеніор (1790–1864), який вважав, що витрати виробництва включають два елементи – працю та капітал. Він зазначав, що витрати виробництва є лише «регулятором» цін, а остаточне їх визначення залежить від попиту та пропозиції [2, с. 108].

Аналогічно зазначає і Джон Стюарт Міль: «Витрати виробництва не мали б жодного впливу на конкурентну ціну, якщо би вони не впливали на пропозицію».

Д. Рікардо [2, с. 224] під терміном «витрати» розумів вартість окремої одиниці продукції на середньому підприємстві або середні витрати на всіх підприємствах, що належать до галузі. На думку Д. Рікардо, на цінність товарів впливає не лише вартість праці, витраченої на їх виробництво, а й капітал, тобто праця, витрачена на знаряддя, інструменти, будівлі, що беруть участь у виробництві.

Климко Г.Н. та Нестеренко В.П. розрізняють витрати підприємства й витрати суспільства. Під витратами підприємства вони розглядають «витрати виробництва у вигляді вартості спожитих засобів виробництва й необхідної праці». А витрати суспільства, на їх думку, складаються з витрат підприємства та додатково витраченої праці. Але тільки за умови, що засоби виробництва і робоча сила відтворюються, можливе повторення виробництва. З цією метою частина коштів, отриманих від реалізації, виділяється на заміщення вартості засобів виробництва і робочої сили, які були спожиті в процесі виробництва [2, с.224].

Проведене дослідження праць вчених показало [1-3, 16, 30, 32, 46], що різниця у поглядах щодо трактування поняття «витрати» полягала у визначенні джерела за рахунок якого формується вартість виготовленої продукції.

Трактування поняття «витрати» в економічному тлумаченні дещо відрізняються від їх бухгалтерського розуміння. Так, Бутинець Ф.Ф. [1, с. 529] визначає витрати, як загальноекономічну категорію, що «характеризує використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання». Тобто, на думку вчених-економістів, витрати – це грошові кошти, які можна одержати в результаті використання ресурсів, а з точки зору бухгалтерського обліку витрати ототожнюються з безпосереднім використанням ресурсів.

З позиції собівартості Бутинець Ф.Ф. розглядає витрати, як «вираження в грошовій формі поточних витрат трудових, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів на виробництво продукції. Ці поточні витрати обліковуються та плануються як собівартість продукції» [1, с.529]. Подібним є трактування витрат Завгороднім В.П., який зазначає: «В процесі виробництва продукції витрачається праця, використовуються засоби виробництва та предмети праці. Усі витрати підприємства на виробництво та реалізацію продукції, що виражені в грошовій формі, складають собівартість продукції». Аналогічно трактують витрати і такі науковці, як Пушкар М.С., Голов С.Ф, Соколов Я.В., Палій В.Ф. На думку Ткаченко Н.М., витрати – це спожиті в процесі виробництва засоби виробництва, що втілюють в собі минулу працю (сировину, матеріали, амортизацію основних засобів, працю працівників, зайнятих у процесі виробництва теперішньому) з відповідними на неї нарахуваннями та ін. [3, с. 520].

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(С)БО 16 «Витрати». У відповідності до П(С)БО 16 [5] та НП(С)БО 1 [8], витрати «відображаються в бухгалтерському (фінансовому) обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань. Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або

розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені».

До 2015 року поняття витрат в податковому обліку було дещо схоже до визначення витрат у фінансовому обліку, проте воно більш розширене за рахунок відображення виміру витрат. Відповідно до Податкового кодексу України (далі – ПКУ) [9], витрати – «це сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником)». З 01.01.2015 року в ПКУ застосовується визначення витрат згідно національних П(С)БО [9].

Починаючи з 2015 року основою для податкового обліку підприємств, став бухгалтерський облік. З 01.01.2015 р. оподатковуваний прибуток визначають на підставі бухгалтерського прибутку. При цьому [9]:

1) платники податків, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку, за останній річний звітний (податковий) період не перевищує 20 млн грн, можуть визначати об'єкт оподаткування без коригування фінансового результату до оподаткування на всі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років);

2) усі інші коригують бухгалтерський прибуток на різниці, що виникають відповідно до положень розд. III ПКУ [9]. Згідно ПКУ об'єкт оподаткування податком на прибуток визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності на різниці, які виникають згідно з положеннями розділу III ПКУ.

Терміни, що наведені в Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, мають таке значення [5]:

1. Елемент витрат – сукупність економічно однорідних витрат.
2. Прямі витрати – витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.
3. Об'єкт витрат – продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» [5]:

1. Витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань.

2. Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

3. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

4. Якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами.

5. Не визнаються витратами й не включаються до звіту про фінансові результати:

- 5.1. Платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо.

- 5.2. Попередня (авансова) оплата запасів, робіт, послуг.

- 5.3. Погашення одержаних позик.

5.4. Інші зменшення активів або збільшення зобов'язань, що не відповідають ознакам, наведеним у пункті 6 цього Національного положення (стандарту).

5.5. Витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

5.6. Балансова вартість валюти.

Склад витрат визначається П(С)БО 16, а собівартість реалізованих товарів визначається за Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [14]. Так, собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат. До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються [5]:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Виробнича собівартість продукції зменшується на справедливую вартість супутньої продукції, яка реалізується, та вартість супутньої продукції в оцінці можливого її використання, що використовується на самому підприємстві. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) установлюються підприємством [5].

Склад прямих витрат наведено в табл. 1.1.

Відповідно до П(С)БО 16, до складу загальновиробничих витрат включаються [5]:

- витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, дільницями тощо; відрахування на соціальні заходи й

Таблиця 1.1 – Склад прямих витрат, які включаються до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)*

Назва елементу	Склад елементу прямих витрат
1.Прямі матеріальні витрати	Включається вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу вироблюваної продукції, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат. Прямі матеріальні витрати зменшуються на вартість зворотних відходів, отриманих у процесі виробництва, які оцінюються у порядку, викладеному в пункті 11 цього Національного положення (стандарту).
2.Прямі витрат на оплату праці	Включається заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.
3.Інші прямі витрати	Включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв, амортизація, втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів), зменшеної на її справедливую вартість, та витрат на виправлення такого технічно неминучого браку

*Складено на підставі джерела [5]

медичне страхування апарату управління цехами, дільницями; витрати на оплату службових відряджень персоналу цехів, дільниць тощо);

- амортизація основних засобів загальновиробничого (цехового, дільничного, лінійного) призначення;

- амортизація нематеріальних активів загальновиробничого (цехового, дільничного, лінійного) призначення;

- витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення;

- витрати на вдосконалення технології й організації виробництва (оплата праці та відрахування на соціальні заходи працівників, зайнятих удосконаленням технології й організації виробництва, поліпшенням якості продукції, підвищенням її надійності, довговічності, інших експлуатаційних характеристик у виробничому процесі; витрати матеріалів, купівельних

комплектуючих виробів і напівфабрикатів, оплата послуг сторонніх організацій тощо);

- витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень.

- витрати на обслуговування виробничого процесу (оплата праці загальновиробничого персоналу; відрахування на соціальні заходи, медичне страхування робітників та апарату управління виробництвом; витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю продукції, робіт, послуг).

- витрати на охорону праці, техніку безпеки і охорону навколишнього природного середовища.

- інші витрати (внутрішньозаводське переміщення матеріалів, деталей, напівфабрикатів, інструментів зі складів до цехів і готової продукції на склади; нестачі незавершеного виробництва; нестачі і втрати від псування матеріальних цінностей у цехах; оплата простоїв тощо).

Загальновиробничі витрати поділяються на постійні і змінні. До змінних загальновиробничих витрат належать витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, дільниць), що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності. Змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо), виходячи з фактичної потужності звітного періоду. До постійних загальновиробничих витрат відносяться витрати на обслуговування і управління виробництвом, що залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності. Постійні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) при нормальній потужності. Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення. Загальна сума

розподілених та нерозподілених постійних загальновиробничих витрат не може перевищувати їх фактичну величину Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат установлюються підприємством [5].

Витрати, які пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати [5], які наведені в табл. в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Склад витрат, які пов'язані з операційною діяльністю підприємства*

Назва елементу	Склад елементу витрат, пов'язаних з операційною діяльністю
1. Адміністративні витрати	– загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо); – витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу; – витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона); – винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо); – витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо); – амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання; – витрати на врегулювання спорів у судових органах; – податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг); – плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти; – інші витрати загальногосподарського призначення
2. Витрати на збут	– витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції; – витрати на ремонт тари; – оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут; – витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг); – витрати на передпродажну підготовку товарів; – витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом; – витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона); – витрати на транспортування, перевалку і страхування готової

Назва елементу	Склад елементу витрат, пов'язаних з операційної діяльністю
	продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки; – витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування; – витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства; – витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства; – інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.
3. Інші операційні витрати	– витрати на дослідження та розробки відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»; – собівартість реалізованих виробничих запасів, яка для цілей бухгалтерського обліку складається з їх облікової вартості та витрат, пов'язаних з їх реалізацією; – сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів; – втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства); – втрати від знецінення запасів; – нестачі й втрати від псування цінностей; – визнані штрафи, пеня, неустойка; – витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення; – інші витрати операційної діяльності.

*Складено на підставі джерела [5]

Витрати операційної діяльності групуються за такими економічними елементами [5]: матеріальні затрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати, характеристика яких, наведена в табл. 1.3.

Податки на прибуток визнаються витратами згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»[13].

У примітках до фінансової звітності наводиться інформація про [11]:

– склад і суму витрат, відображених у статтях «Інші операційні витрати» та «Інші витрати» Звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід» – далі Форма №2;

Таблиця 1.3 – Склад витрат, які пов'язані з операційною діяльністю підприємства*

Назва елементу	Склад елементу витрат
1. Матеріальні затрати	– сировини й основних матеріалів; – купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів; – палива й енергії; – будівельних матеріалів; – запасних частин; – тари й тарних матеріалів; – допоміжних та інших матеріалів. – вартість зворотних відходів, отриманих у процесі виробництва, не включається до елементу операційних витрат «Матеріальні затрати».
2. Витрати на оплату праці	– заробітна плата за окладами й тарифами – премії та заохочення – матеріальна допомога – компенсаційні виплати – оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу – інші витрати на оплату праці
3. Відрахування на соціальні заходи	– відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства – відрахування на інші соціальні заходи.
4. Амортизація,	– сума нарахованої амортизації основних засобів – сума нарахованої амортизації нематеріальних активів – сума нарахованої амортизації інших необоротних матеріальних активів
5. Інші операційні витрати	– витрати на відрядження – на послуги зв'язку – плата за розрахунково-касове обслуговування – тощо

*Складено на підставі джерела [5]

– склад і суму витрат, які не включені до статей витрат Форми №, а відображені безпосередньо у складі власного капіталу (крім вилучення капіталу та розподілу між власниками) [5].

Велике значення класифікації затрат в управлінні ними і перш за все для здійснення калькуляції собівартості продукції для різних потреб управління (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Підхід до класифікації витрат діяльності підприємства*

Ознаки класифікації	Групи витрат
1. По відношенню до виробничого процесу	– основні витрати – накладні витрати
2. По відношенню до обсягів виробництва	– умовно-постійні витрати – умовно-змінні витрати
3. За єдністю складу	– одноелементні витрати – комплексні витрати
4. За способом віднесення на собівартість окремих видів виробництва	– прямі витрати – непрямі витрати
5. За доцільністю	– продуктивні витрати – непродуктивні витрати
6. За календарним періодом	– поточні витрати – одноразові витрати
7. За видами витрат	– витрати за економічними елементами – витрати за статтями калькуляції

*Складено на підставі джерел [16, 37, 46]

Витрати підприємства можна класифікувати за різними ознаками. Класифікація витрат потрібна для визначення вартості продукції та відповідно для ціноутворення; для визначення собівартості продукції, тобто локальних затрат.

1.2.Фінансовий облік витрат від операційної діяльності підприємства

Основні вимоги до визнання, складу та оцінки витрат викладені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [5].

У бухгалтерському обліку для обліку витрат Планом рахунків передбачено 9 клас рахунків – «Витрати діяльності». Рахунки 9 класу «Витрати діяльності» застосовуються для узагальнення інформації про витрати операційної, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності підприємства. За дебетом рахунків цього класу відображаються суми витрат, за кредитом – списання суми витрат у кінці звітного року або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати» [12].

Відповідно до Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку [6], рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. За дебетом рахунку 90 «Собівартість реалізації» відображається виробнича собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг; фактична собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), страхові виплати відповідно до договорів страхування, за кредитом – списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати». За дебетом цього рахунку підприємства, які здійснюють діяльність з випуску та проведення лотерей на території України, відображають створення (формування) забезпечення призового фонду (резерву виплат) і резерву, що покриває суму джек-поту, не забезпечену сплатою участі у лотереї [6].

Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати не включаються до складу виробничої собівартості готової та реалізованої продукції, а тому інформація про такі витрати узагальнюється на рахунках обліку витрат звітного періоду – 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» [21].

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» має такі субрахунки [12] табл. 1.5:

- 901 «Собівартість реалізованої готової продукції»
- 902 «Собівартість реалізованих товарів»
- 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»
- 904 «Страхові виплати».

На рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» ведеться облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва та управління цехами, дільницями, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного й допоміжного виробництва, а також витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування. Цей рахунок не застосовується підприємствами торгівлі. За дебетом рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» відображається сума визнаних витрат, за кредитом — щомісячне, за

Таблиця 1.5 – Класифікація та характеристика субрахунків рахунку 90*

Назва субрахунку	Характеристика
901 «Собівартість реалізованої готової продукції»	Ведеться облік виробничої собівартості реалізованої готової продукції
902 «Собівартість реалізованих товарів»	Показує собівартість реалізованих товарів, яка визначається Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».
903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»	На субрахунку ведеться облік собівартості реалізованих за звітний період робіт і послуг.
904 «Страхові виплати»	Узагальнює інформацію про страхові суми і страхові відшкодування за умовами договору страхування (перестрахування) при настанні страхового випадку.

*Складено на підставі джерела [6, 12]

відповідним розподілом, списання на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації». Аналітичний облік ведеться за місцями виникнення, центрами і статтями (видами) витрат [6, 12].

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. За дебетом рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображається сума визнаних адміністративних витрат, за кредитом — списання на рахунок 79 «Фінансові результати». До загальногосподарських витрат, зокрема, належать витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу, витрати на їх службові відрядження, витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського призначення (оренда, амортизація, ремонт, комунальні послуги), охорона, юридичні, аудиторські, транспортні послуги, поштово-телеграфні, канцелярські витрати, сума податків, зборів (обов'язкових платежів) [6,12].

Кореспонденція рахунків з обліку адміністративних витрат наведена табл. 1.6.

Таблиця 1.6 – Господарські операції за рахунком 92*

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.Відображення суми нарахованої заробітної плати адміністративному персоналу	92	661
2.Нарахування резерву на оплату відпусток	92	471
3.Відображення Суми відрахувань на соціальне страхування	92	651,652, 653
4.Відображення Суми амортизації основних засобів і нематеріальних активів	92	131,132
5.Відображення Суми витрат на послуги, оренду	92	685
– на суму ПДВ	681	685
6.Нарахування податків та інших обов'язкових платежів	641	642
7.Відображення витрат на відрядження	92	372
8.Відображення витрат на страхування майна підприємства	92	655
9.Відображення витрат на оплату ліцензій, підготовку кадрів	92	377
10.Віднесення Суми адміністративних витрат на фінансові результати	791	92

*Складено на підставі джерела [24]

На рахунку 93 «Витрати на збут» ведеться облік витрат, пов'язаних із збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг. За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат на збут, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати». До витрат на збут, зокрема, належать витрати пакувальних матеріалів, транспортування продукції, товарів за умовами договору, витрати на маркетинг та рекламу, витрати на оплату праці й комісійні продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту, амортизація, ремонт та утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, що використовуються для забезпечення збуту продукції, товарів, робіт і послуг [6, 12].

На рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» ведеться облік витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, які відображаються на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут». За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат, за кредитом списання на рахунок 79 «Фінансові результати» [6, 12].

Кореспонденція рахунків з обліку витрат на збут наведена табл. 1.7.

Таблиця 1.7 – Господарські операції за рахунком 93*

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.Відображення Суми амортизації необоротних активів що Використовуються під час реалізації товарів	93	13
2.Відображення Суми витрат на пакувальні матеріали і ремонт тари	93	204
3.Відображення Суми витрат на відрядження	93	372
4.Відображення Суми нарахованої заробітної плати персоналу, пов'язаною з реалізацією товарів	93	661
5.Відображення суми нарахування на обов'язкове соціальне страхування	93	65
6.Відображення витрат на рекламу	93	685
7.Списання суми витрат, пов'язаних з реалізацією, після визначення фінансового результату звітного періоду	791	93

*Складено на підставі джерела [27]

Рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» має такі субрахунки [6, 12] табл. 1.8:

- 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»;
- 941 «Витрати на дослідження і розробки»;
- 942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти»;
- 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»;
- 944 «Сумнівні та безнадійні борги»;
- 945 «Втрати від операційної курсової різниці»;
- 946 «Втрати від знецінення запасів»;
- 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»;
- 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки»
- 949 «Інші витрати операційної діяльності».

Таблиця 1.8 – Класифікація та характеристика субрахунків рахунку 94*

Назва субрахунку	Характеристика
940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»	Узагальнюється інформація про витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю, зокрема витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції і біологічних активів та від зміни справедливої вартості біологічних активів, які визначені відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». Підприємства, основною діяльністю яких є торгівля цін-

Продовження табл.1.8

Назва субрахунку	Характеристика
	ними паперами, у цій статті відображають витрати від зміни вартості фінансових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю
941 «Витрати на дослідження і розробки»	Ведеться облік витрат, пов'язаних з дослідженнями та розробками, що здійснює підприємство, якщо такі дослідження та розробки відповідають Положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи».
942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти»	Узагальнюється інформація про витрати на купівлю-продаж іноземної валюти, зокрема від'ємна різниця між ціною купівлі-продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю.
943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»	Ведеться облік собівартості реалізованих виробничих запасів (сировини, матеріалів, відходів тощо) і необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу.
944 «Сумнівні та безнадійні борги»	Узагальнюється інформація про нарахування резерву сумнівних боргів на заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), про суму списаної безнадійної заборгованості в разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів та про суму списаної безнадійної заборгованості, щодо якої створення резерву сумнівних боргів не передбачено.
945 «Витрати від операційної курсової різниці»	Ведеться облік втрат за активами й зобов'язаннями операційної діяльності підприємства від зміни курсу гривні до іноземної валюти.
946 «Втрати від знецінення запасів»	Ведеться облік втрат, пов'язаних із знеціненням (уцінкою) запасів, відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» і 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».
947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»	Ведеться облік нестач грошових коштів та інших цінностей і втрат від псування цінностей, що виявлені в процесі заготовлення, переробки, збереження, та реалізації. Одночасно із списанням цінностей, винних у нестачі яких не встановлено, на витрати, балансова вартість списаного активу зараховується на позабалансовий рахунок 07 «Списані активи».
948 «Визнані штрафи, пені, неустойки»	Ведеться облік визнаних економічних санкцій за невиконання підприємством законодавства та умов договорів.
949 «Інші витрати операційної діяльності»	Узагальнюється інформація про такі витрати операційної діяльності, які не знайшли відображення на інших субрахунках рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності», зокрема витрати житлово-комунальних і обслуговуючих господарств, дитячих дошкільних закладів, будинків відпочинку, санаторіїв та інших закладів оздоровчого та культурного призначення тощо. Підприємства, які є страховиками відповідно до Закону

Назва субрахунку	Характеристика
949 «Інші витрати операційної діяльності»	України «Про страхування», на цьому субрахунку узагальнюють інформацію про витрати страховика, зокрема відрахування у централізовані страхові резервні фонди, які утворюються для забезпечення виконання зобов'язань щодо окремих видів обов'язкового страхування, відрахування в страхові резерви, інші, ніж резерв незароблених премій, які формуються у випадках, передбачених чинним законодавством

*Складено на підставі джерел [6,12]

Кореспонденція рахунків з обліку інших операційних витрат наведена табл. 1.9.

Таблиця 1.9 – Господарські операції за рахунком 94*

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1. Відображення витрат на дослідження і розробки	941	20,661
2. Відображення собівартості реалізованої іноземної валюти	942	334
3. Нарахування резерву сумнівних боргів з Дебіторської заборгованості за реалізованими товарами	944	38
4. Відображення витрат від операційних курсових різниць	945	632
5. Визнання витрат від знецінення товарів	946	28
6. Відображення нестачі товарів	947	28
7. Визнання штрафів і пені	948	685
8. Відображення витрат на утримання об'єктів соціально-культурного призначення	949	20,22,66 1
9. Списання інших витрат операційної діяльності після визначення фінансового результату	791	94

*Складено на підставі джерела [16]

На рахунку 98 «Податок на прибуток» ведеться облік суми витрат з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу і визначається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток». На цьому рахунку також ведеться облік відрахувань до Державного бюджету України від доходів за державними грошовими лотереями і податку на доходи від страхової діяльності. За дебетом рахунку відображаються нараховані суми податку на прибуток, відрахувань до Державного бюджету України від доходів від

проведення державних грошових лотерей і податку на доходи від страхової діяльності, за кредитом – включення до фінансових результатів на рахунок 79 «Фінансові результати» [6, 12].

Кореспонденція рахунків з обліку витрат з податку на прибуток наведена табл. 1.10.

Таблиця 1.10– Господарські операції за рахунком 98*

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.Списання витрат для визначення результату від основної діяльності	791	90,91,92 , 93,94
2.Списання доходів для визначення результатів від основної діяльності	70,71	791
3.Списання витрат для визначення результатів фінансових операцій	792	95,96
4.Списання доходів для визначення результатів фінансових операцій	72,73	792
5.Списання витрат для визначення результату від іншої звичайної діяльності	793	97
6.Списання доходів для визначення результату від іншої звичайної діяльності	74	793
7.Списання витрат для визначення результатів від надзвичайних подій	794	99
8.Списання доходів для визначення результатів від надзвичайних подій	75	794
9.Списання елементів витрат (у разі використання рахунків класу 8)	79	80,81,82, 83,84,85
10. Списання витрат з податку на прибуток на фінансовий результат	79	98
11.Списання суми нерозподілених прибутків реінвестованих у підприємство	79	441
12.Списання покритих збитків	442	79

*Складено на підставі джерела [30]

1.3. Особливості податкового обліку витрат від операційної діяльності підприємства

Операційні витрати за Податковим Кодексом України [9], являють собою витрати, які виникають у підприємства в процесі здійснення його операційної діяльності. Вони включають у себе різні витрати, пов'язані з виробництвом, продажем товарів або послуг, а також забезпеченням функціонування підприємства.

Склад операційних витрат за ПКУ може варіюватися залежно від конкретного підприємства, його галузі та специфіки діяльності. Однак, зазвичай операційні витрати включають [9]:

1. Витрати на сировину і матеріали: це витрати, пов'язані з придбанням сировини, компонентів і матеріалів, необхідних для виробництва товарів або надання послуг.

2. Витрати на оплату праці: включають заробітну плату співробітників підприємства, нарахування на соціальні відрахування, а також премії та компенсації.

3. Амортизація: це витрати, пов'язані зі зносом і старінням обладнання, машин та інших активів підприємства.

4. Витрати на енергію та комунальні послуги: тут включаються витрати на електрику, воду, опалення та інші комунальні послуги, необхідні для функціонування підприємства.

5. Витрати на рекламу і маркетинг: це витрати на рекламні кампанії, маркетингові дослідження, просування товарів і послуг на ринку.

6. Витрати на оренду та утримання приміщень: включають орендну плату за офісні приміщення, склади, виробничі площі, а також витрати на їх утримання та обслуговування.

7. Інші витрати: це включає інші операційні витрати, такі як витрати на транспортування, страхування, юридичні послуги, банківські комісії та інші непрямі витрати, пов'язані з діяльністю підприємства.

Податковий облік витрат від операційної діяльності підприємства включає реєстрацію та документування всіх витрат, які виникають під час здійснення основної господарської діяльності. Основні кроки, що включаються до процесу податкового обліку витрат, включають наступні елементи [9]:

1. Визначення витрат: Підприємство повинно ідентифікувати всі витрати, пов'язані з операційною діяльністю. Крім того, витрати повинні бути

відповідно документовані, щоб мати необхідні підтвердження та докази для податкової звітності.

2. Класифікація витрат: Витрати можуть бути класифіковані за різними категоріями залежно від їх характеру та призначення.

3. Облік витрат: Підприємство повинно систематично вести облік витрат, включаючи реєстрацію витратних документів, ведення журналів та реєстрів. Це може включати складання витратних відомостей, розрахунок витрат на окремі проекти або підрозділи, а також інші форми обліку витрат.

4. Розрахунок відрхувань: Підприємство повинно враховувати відрхування зі своїх витрат, які підлягають оподаткуванню або можуть бути враховані як податкові вигоди. Наприклад, це можуть бути відрхування на соціальні страхування, амортизацію, податкові кредити тощо.

5. Звітність та декларування: Підприємство повинно включати витрати в свою податкову звітність та декларації. Це може включати відображення витрат у фінансових звітах, складання річних податкових декларацій та подання інших обов'язкових звітів до податкових органів.

Важливо відзначити, що податковий облік витрат від операційної діяльності підприємства повинен відповідати вимогам податкового законодавства та бути підтвердженим відповідними документами та обліковими записами [9].

Відповідно до статті 3 ПКУ об'єктом оподаткування податку на прибуток є прибуток.

В бухгалтерському обліку прибуток до оподаткування визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг за мінусом непрямих податків (ПДВ, акцизний збір) і витратами підприємства. Фінансовий результат в бухгалтерському обліку являє собою сальдо по відповідних субрахунках рахунка 79.

Облік витрат з податку на прибуток ведуть на рахунку 98 «Податок на прибуток». Така сума витрат складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстрочених податкових зобов'язань (ВПЗ) і відстрочених

податкових активів (ВПА). Визначають витрати з податку на прибуток відповідно до вимог П(С)БО 17.

В Україні об'єктом оподаткування податку на прибуток є прибуток підприємств, отриманий у результаті їх господарської діяльності. Податковий кодекс України також встановлює правила і положення щодо розрахунку прибутку підприємства, включно з визначенням витрат, відрахувань та інших елементів, що впливають на обчислення оподатковуваного прибутку. Важливо зазначити, що ставки податку на прибуток можуть змінюватися залежно від різних чинників, таких як обсяги прибутку, види діяльності підприємства та регіональні особливості. Податок на прибуток є одним з основних податків, які сплачують підприємства та підприємці згідно з податковим законодавством. Він оподатковує прибуток, отриманий підприємством протягом певного податкового періоду [9].

2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДРУЖБА СВК»

2.1. Аналіз основних показників діяльності підприємства

Об'єктом дослідження запасів та діяльності підприємства в даній кваліфікаційної роботі є ТОВ «Дружба СВК», що знаходиться за адресою с.Зоря, Саратського району, Одеської області.

У 1947 році на території села Зоря, розташованого у Саратському районі Одеській області, було створено три колективних господарства: колгосп ім. Ф. Енгельса, колгосп ім. К. Маркса, колгосп «Іскра». Основними видами діяльності колгоспів були рослинництво та тваринництво. Розводили, головним чином, велику рогату худобу, вівці, свиней та птицю. Ведуче місце у рослинництві займало вирощування зернових культур. Таким чином на території села Зоря було сформовано колективне господарство «Дружба». У розпорядженні господарства були обширі та просторі земельні угіддя. В той час у господарстві склався зерно-тваринницький напрям діяльності. Рослинництво приносило врожай зернових культур, кормів, а також овочів та картоплі. Ще поширились садівництво та виноградарство. Основною метою тваринництва було виробництво молока та м'яса. У 2000 році згідно Закону України «Про колективну власність в Україні» підприємство було знов реорганізовано у сільськогосподарський виробничий кооператив - СВК «Дружба».

Вищим органом управління ТОВ «ДРУЖБА СВК» є Загальні збори членів Кооперативу. Виконавчий орган – Правління Кооперативу на чолі з Головою Кооперативу. Контролюючий орган – Ревізійна комісія.

Крім того, що вироблена продукція використовується самим Кооперативом, з усіх ділянок частина продукції реалізується. Покупцями, а точніше – споживачами цієї продукції є населення села Зоря та навколо розташованих населених пунктів. Продукція реалізується напряму, тобто безпосередньо з самих бригад, а також через мережу магазинів. На балансі

Кооперативу знаходяться чотири продовольчих магазини, кафе «Камчія», бар «Камчія». Більша частина продукції – це зернові та масляні культури, м'ясо та м'ясні вироби – реалізуються приватним підприємцям, які приїжджають з усієї України. Частіше з Одеси, Білгород-Дністровського та інших населених пунктів Одеської області, а також Київської, Харківської, Полтавської та багатьох інших областей. Для аналізу основних показників діяльності підприємства складемо аналітичну табл. 2.1.

Таблиця 2.1. – Основні фінансово-економічні показники діяльності

ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2021 роки*

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
			абс.	%
1.Обсяг продукції в натуральному виразі, т	1716	1191	-525	-30,5
2.Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВта акцизного збору, тис.грн.				
- у діючих оптових цінах	33299,8	32060,2	-1239,6	-3,7
- у порівнянних оптових цінах	44041,1	32060,2	-11980,9	-27,2
3.Середня оптова ціна за 1 тонну продукції, грн.	19405,5	26918,7	7513,2	38,7
4.Чистий дохід від реалізації продукції (товарів,робіт, послуг), тис.грн.	93190	143652	50462	54,1
5.Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	105161	85984	-19177	-18,2
6.Адміністративні витрати, тис.грн.	4152	4675	523	12,6
7. Витрати на збут, тис.грн.	859	3824	2965	в 3,4 р.
8.Валовий прибуток, тис.грн.	-11971	57668	69639	в 5,8 р.
9.Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	110172	112235	2063	1,9
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	112,85	59,9	-52,95	-46,9
11.Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	-17103	47158	64261	в 3,8 р.
в тому числі:				
від основної операційної діяльності	-16982	49169	66151	в 3,9 р.
від іншої операційної діяльності	-587	-1938	-1351	в 2,3 р.
від фінансової діяльності	485	3	-482	-99,4
від іншої діяльності	-19	-76	-57	в 3 р.
12.Чистий прибуток, тис.грн.	-17103	47158	64261	в 3,8 р.
13.Матеріальні витрати, тис.грн.	91092	110137	19045	20,9
14.Матеріаловіддача, грн.	0,366	0,291	-0,075	-20,5
15. Матеріаломісткість продукції, грн.	2,73	3,44	0,71	26
16.Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	122	126	4	3,3

Продовження табл. 2.1

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
			абс.	%
17.Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	360992,6	254446	-106546,6	-29,5
18.Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис.грн.	11403	15009	3606	31,6
19.Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	93467,2	119119	25651,8	27,4
20.Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн.	119714	124240	4526	3,8
21.Фондовіддача, грн.	0,368	0,258	-0,11	-29,9
22.Фондорентабельність, %	-14,3	38,0	53,8	x
23.Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	127780,5	133699,5	5919	4,6
24.Рентабельність продукції, %	-12,8	40,1	52,9	x
25.Рентабельність виробництва, %	-6,9	18,3	25,2	x

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

З табл. 2.1 можна зробити висновок, що обсяг продукції в натуральному виразі з 2020 року по 2021 рік впав на 525 тонн або на 30,5% і становить 1191 тону.

Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору у діючих оптових цінах впав на 1239,6 тис. грн. або на 3,7%, а у порівнянних оптових цінах на 11980,9 тис. грн або на 27,2%.

Середня оптова ціна за одну тону продукції зросла на 7513,2 грн за 2021 рік і становить 26918,7 Тобто зросла на 38,7% .

Чистий дохід від реалізації продукції зріс на 50462 тис. грн – на 54,1%, а валовий прибуток зріс в 5,8 разів – на 69639 тис. грн.

Собівартість реалізованої продукції зменшилась на 19177 тис. грн або на 18,2%.

Витрати операційної діяльності: адміністративні витрати збільшились на 523 тис грн або на 12,5%, а витрати на збут зросли в 3,4 рази – на 2965 тис.грн. і становлять 3824 тис. грн. Повна собівартість реалізованої продукції в 2020 році становила 110172 тис.грн. й зросла на 1,9 %, що становить 112235,0 тис. грн., що є негативним при зменшенні обсягу продукції.

Такі зміни витрат підтверджує показник витрат на 1 гривню реалізованої продукції – зменшились на 52,95 коп. або на 46,9%.

Фінансовий результат до оподаткування зріс в 3,8 рази не зважаючи на те, що результат від іншої операційної діяльності впав на 99,4% або 482 тис.грн. та від іншої діяльності в 3 рази або на 57 тис.грн.

Чистий прибуток на підприємстві в 2021 році зіставив 47158 тис грн, що в 3,8 рази більше ніж за попередній рік, що є позитивним.

Також на підприємстві зросли матеріальні витрати – на 19045 тис.грн або на 20,9%, матеріаломісткість продукції зросла на 0,71 грн./грн. й становить 3,44 грн., що негативно вплинуло на використання матеріальних ресурсів в 2021 р. в порівнянні з 2020 р.

Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу збільшилась на чотирьох осіб порівняно з 2020 роком. Продуктивність праці одного працівника впала на 106546,6 грн тобто на 29,5%, що є негативним. Незважаючи на це фонд оплати праці зріс на 3606 тис. грн. – середньорічна плата одного працівника становить 119119 грн., що на 25651 грн більше ніж в минулому році.

Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності зросла на 3,8% – на 4526 тис. грн., а фондвіддача становить 38% що на 53,8% більше ніж за 2020 рік, що підтверджує підвищення ефективності їх використання.

Спостерігається значне збільшення рентабельності продукції та виробництва в 2021 р. в порівнянні з 2020 р., що позитивно характеризує основну операційну діяльність підприємства.

2.2. Аналіз витрат операційної діяльності та формування фінансових результатів на підприємстві

Аналіз витрат та їх вплив на формування фінансових результатів від операційної діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз витрат та їх вплив на формування фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз витрат та їх вплив на формування фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	93190	143652	50462	54,15
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	105161	85984	-19177	-18,24
3. Адміністративні витрати	2130	4152	4675	523	12,59
4. Витрати на збут	2150	859	3824	2965	в 3,5р.
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	-16982	49169	66151	в 3,9р.

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

З табл. 2.2 можемо зробити висновок, що фінансовий результат від основної операційної діяльності перекрив збитки з минулого року та став прибутком й становить 49169 тис. грн., що в 3,9 рази більше ніж в минулому році.

Чистий дохід від реалізації продукції в 2021 році становить 143652 тис. грн, що на 54,15% більше ніж в 2020 році.

Собівартість реалізованої продукції зменшилась на 19177 тис. грн або на 18,24% й становить 85984 тис. грн.

Адміністративні витрати на підприємстві збільшились на 12,59%, в 2020 році вони становили 4152 тис грн, а в 2021 – становлять 46755 тис грн, тобто збільшились на 523 тис. грн. Витрати на збут також зросли, порівняно з 2020 роком вони зросли в 3,5 рази й становлять 3824 тис. грн.

Аналіз витрат та їх вплив на формування фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.3.

З табл. 2.3 можна зробити висновок, що через операційну курсову різницю, підприємство отримало збиток в розмірі 3553 тис. грн, якщо в 2020 році підприємство отримало прибуток від операційної курсової різниці в розмірі 2233 тис. грн то в 2021 році отримало збиток що в відсотковому співвідношенні становить 160%.

В 2021 році дохід від реалізації інших необоротних активів знизився до 158 тис. грн що на 356 тис грн менше ніж в 2020 році. В 2021 році у підприємства не було штрафів, пені та неустойок, а 2020 році їх сума становила 52 тис. грн.

Інші операційні доходи в 2021 році були більші ніж витрати на 440 тис. грн, хоча в 2020 році витрати становили більшу суму ніж дохід й підприємство потерпало збиток в 79 тис грн.

Фінансовий результат від іншої операційної діяльності зменшився в 2021 році на 1351 тис. грн що в 2,3 рази менше ніж в 2020 році. В 2020 році фінансовий результат від основної операційної діяльності формувався за рахунок прибутку від операційної курсової різниці, реалізації інших необоротних активів, сплати штрафів, пені, неустойок, та збитків від утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення та інших операційних доходів і витрат. В 2021 році фінансовий

Таблиця 2.3 – Детальний аналіз витрат та їх вплив на формування фінансових результатів від іншої операційної діяльності*

Показники	2020 рік				2021 рік				Відхилення	
	Доходи	Витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Операційна курсова Різниця	2233	-	2233	-374,0	-	1320	-1320	68,1	-3553	в 1,6р.
3. Реалізація інших необоротних активів	684	170	514	-86,1	158	-	158	-8,2	-356	-69,3
4. Штрафи, пені, неустойки	52	-	52	-8,8	-	-	-	-	-52	-100
6. Інші операційні доходи і витрати, в тому числі:	151	230	-79	13,3	516	76	440	-22,7	519	в 6,6р.
– відрахування до резерву сумнівних боргів	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
– непродуктивні витрати і втрати	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	3120	3707	-587	100,0	674	2612	-1938	100,0	-1351	в 2,3р.

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

результат від основної операційної діяльності формувався за рахунок прибутку від реалізації інших необоротних активів та інших операційних доходів і витрат, та збитків від операційної курсової різниці, витрат на сплату

штрафів, пені, неустойок, утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення.

Аналіз рентабельності виробництва, як ефективності вкладання ресурсів та капіталу в основну операційну діяльність підприємства здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл.2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз рентабельності виробництва*

Показники	Алгоритм розрахунку	2020 рік	2021 рік	Абс. відхил.
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	-17103	47158	64261
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011*	119714	124240	4526
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*	127780,5	133699,5	5919
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	247494,5	257939,5	10445
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	-6,91	18,28	25,19

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

З табл. 2.4 видно, що в попередньому році рентабельність виробництва мала від'ємне значення, яке перетворилось на додатне в звітному році та збільшилось на 25,19%п. Це відбулось за рахунок впливу наступних чинників:

1. Вплив фінансового результату до оподаткування:

$$\Delta R_{(ФР)} = \frac{ФР_{звіт}}{ОЗ_{попер} + ОБК_{попер}} * 100\% - \frac{ФР_{попер}}{ОЗ_{попер} + ОБК_{попер}} * 100\%$$

$$= (47158 / 247494,5) * 100 - (-6,91) = 19,05\% + 6,91\% = 25,96\%п.$$

Збільшення прибутку до оподаткування на 64261 тис.грн. здійснило позитивний вплив та збільшило рентабельність виробництва на 25,96%п.

2. Вплив середньої річної вартості основних засобів

$$\Delta R_{(ОЗ)} = \frac{ФР_{звіт}}{ОЗ_{звіт} + ОБК_{попер}} * 100\% - \frac{ФР_{звіт}}{ОЗ_{попер} + ОБК_{попер}} * 100\%$$

$$= (47158 / (124240 + 127780,5)) * 100 - (47158 / 247494,5) * 100 = 18,71 - 19,05 = -0,34\%п.$$

Збільшення середньорічної вартості основних засобів на 4526 тис.грн.
призвело до зменшення рентабельності на 0,34%п.

3. Вплив середньої річної вартості оборотних коштів

$$\Delta R_{(ОБК)} = \frac{ФР_{звіт}}{ОЗ_{звіт} + ОБК_{звіт}} * 100\% - \frac{ФР_{звіт}}{ОЗ_{звіт} + ОБК_{попер}} * 100\%$$

$$= 18,28 - (47158 / (124240 + 127780,5)) * 100 = 18,28 - 18,71 = -0,43\%п.$$

Збільшення середньорічної вартості оборотних коштів 5919 тис.грн.
призвело до зменшення рентабельності на 0,43%п.

$$\text{Перевірка } \Delta R = \Delta R_{(ФР)} + \Delta R_{(ОС)} + \Delta R_{(ОБК)} = 25,96 - 0,34 - 0,43 = 25,19\%п.$$

3. ОБЛІК ВИТРАТ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТОВ «ДРУЖБА СВК»

3.1 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Метою організації бухгалтерського обліку в ТОВ «Дружба СВК» є дотримання єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

Схематичне відображення організації бухгалтерського обліку наведено на рис. 3.1.

Рис. 3.1 – Організація бухгалтерського обліку в ТОВ «Дружба СВК»

Бухгалтерський облік в ТОВ «Дружба СВК» регламентується законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО 16 «Витрати». Ведення бухгалтерського обліку на в ТОВ «Дружба СВК» регулюється Наказом про облікову політику. В наказі обумовлені певні

особливості бухгалтерського обліку в ТОВ «Дружба СВК», як суб'єкту підприємницької діяльності.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Дружба СВК» представлений такими видами обліку: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий. Оперативний облік здійснюється безпосередньо на складах та в цехах підприємства робітниками, робота яких перевіряється 1 раз у 2 тижні менеджерами. Статистичний, фінансовий та податковий облік здійснюється безпосередньо у відділі бухгалтерії й узагальнюється у формах статистичної, фінансової та податкової звітності, яка передбачена законодавством для суб'єкта підприємницької діяльності малого бізнесу.

Роботу бухгалтерської служби визначає положення «Про бухгалтерську службу підприємства:

I. Загальні положення.

1. Бухгалтерський облік являє собою процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства. Відділ бухгалтерії – це самостійний структурний підрозділ на правах відділу, підпорядковується керівнику підприємства, приймає участь у роботі усіх підрозділів підприємства та виконує облікові та контрольні функції.

2. Бухгалтерський облік в ТОВ «Дружба СВК» здійснюється відділом бухгалтерії, яка діє на засадах самостійного структурного підрозділу підприємства.

3. Чисельність працівників бухгалтерської служби визначаються штатним розкладом.

4. Бухгалтерія в своїй діяльності керується Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, нормативними та законодавчими актами з ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, Положенням про бухгалтерську службу.

5. Бухгалтерську службу очолює головний бухгалтер, який призначається і звільняється з посади наказом керівника ТОВ «Дружба СВК».

II. Мета і завдання діяльності бухгалтерської служби.

1. Метою діяльності бухгалтерії є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та про рух грошових коштів.

2. До основних завдань бухгалтерської служби входить ведення бухгалтерського обліку підприємства, організація обліку фінансово-господарської діяльності, здійснення контролю за збереженням власності, правильним використанням грошових коштів і матеріальних ресурсів, складання звітності.

III. Функції бухгалтерської служби.

Основна функція бухгалтерської служби – ведення бухгалтерського обліку в розрізі господарських засобів та джерел їх утворення на основі натуральних вимірників в грошовому виразі шляхом суцільного, безперервного та взаємозв'язаного відображення у відповідних носіях інформації та організація бухгалтерського обліку, реалізується за такими складовими:

- облік доходів підприємства;
- облік касових операцій;
- облік грошових коштів на рахунках ;
- облік розрахунків по заробітній платі;
- облік розрахунків з бюджетом та позабюджетними соціальними фондами;
- облік розрахунків у порядку планових платежів;
- облік розрахунків з підзвітними особами;
- облік розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами;
- облік необоротних активів;
- облік запасів та МШП;

- облік витрат діяльності;
- облік власного капіталу;
- облік результатів виконання планових показників;
- складання і подання звітності до відповідних органів;
- організація проведення інвентаризації;
- організації технології облікового процесу (облікових номенклатур, носіїв облікової інформації, графіків руху носіїв облікової інформації, архіву звітності тощо);
- організація контролю за фінансово-господарською діяльністю установи;
- організація забезпечення бухгалтерського обліку;
- організація розвитку бухгалтерського обліку.

IV. Права і обов'язки.

1. Вимагати від структурних підрозділів підприємства та окремих посадових осіб своєчасного відповідно до графіків руху носіїв облікової інформації подання оформлених відповідним чином матеріалів (планів, звітів, табелів, довідок тощо).

2. Не приймати до виконання і оформлення документів за операціями, які порушують діюче законодавство і встановлений порядок приймання, оприбуткування, зберігання та витрачання грошових коштів, обладнання, матеріальних і інших цінностей.

3. Надавати керівництву підприємства пропозиції про покарання осіб, які є винними у недоброякісному оформленні і складанні документів, несвоєчасній передачі їх для відображення на рахунках бухгалтерського обліку та відображенні в документах недостовірної інформації.

4. Здійснення зв'язку з іншими організаціями за запитаннями, що входять до компетенції бухгалтерії.

V. Відповідальність.

1. Всю повноту відповідальності за якість та своєчасність виконання покладених на бухгалтерію даним Положенням задач і функцій несе головний бухгалтер.

2. Ступінь відповідальності інших працівників бухгалтерії встановлюється посадовими інструкціями.

VI. Взаємовідносини.

1. З усіма структурними підрозділами щодо питань забезпечення процесу бухгалтерського обліку оперативною інформацією.

2. З кадровим підрозділом – за питанням відбору кадрів в бухгалтерію, по формуванню інформації щодо особового складу установи.

3. З відділом матеріально-технічного постачання – з питань інформаційної бази по надходженню товарно-матеріальних цінностей.

4. З юридичним відділом – з питань регулювання фактів матеріальної, адміністративної та інших видів відповідальності, підготовки юридичних документів, договорів та контрактів.

VII. Організація роботи.

1. Бухгалтерський підрозділ підприємства працює відповідно до Правил внутрішнього трудового розпорядку установи.

2. Робочий час працівників бухгалтерії нормований в межах п'ятиденного робочого тижня з встановленими термінами (часовими) – з 8:30 до 17:30 з перервою трудового дня з 12:00 до 13:00.

Господарська діяльність ТОВ «Дружба СВК» базується на раціональному використанні матеріальних і грошових ресурсів та робочого часу. Основне його завдання – випуск продукції чи торгівля товарами високої якості з найменшими витратами. Господарський облік – це спостереження, сприймання, вимірювання та реєстрація господарських фактів або реальних господарських процесів (купівля, виготовлення продукту, виконання роботи, надання послуги тощо) господарювання. Складовими господарського обліку є оперативний, статистичний і бухгалтерський облік. Оперативний облік – це спосіб спостереження і контролю за окремими операціями та процесами з

метою управління ними. На ТОВ «Дружба СВК» оперативний облік здійснюється безпосередньо на робочому місці (виробничій ділянці, складі, цеху тощо). Статистичний облік – це планомірне збирання й вивчення інформації про масові кількісні та якісні явища й закономірності загального розвитку за конкретних умов, місця й часу. Облік робочого часу – для нарахування заробітної плати, складання форм статистики. Звітності – перелік, що надаються у формах фінансової звітності.

Бухгалтерський облік – це спосіб суцільного документального спостереження й контролю за господарською та фінансовою діяльністю підприємств і організацій й відповідного відображення отриманої інформації.

Суть бухгалтерського обліку в ТОВ «Дружба СВК» визначають такі його властивості:

- систематичне і послідовне відображення всіх господарських операцій у міру їх здійснення;
- документальне обґрунтування господарських операцій;
- застосування різних способів обробки облікової інформації — рахунків, подвійних записів, балансу та ін.

Облік, аналіз і перевірка інформації ТОВ «Дружба СВК» спрямовані на:

- дотримання Положення про господарську діяльність;
- контроль за виконанням завдань виробництва щодо кількості, якості й асортименту;
- контроль за зберіганням власності підприємства;
- виявлення невикористаних резервів;
- контроль за оплатою праці;
- облік, аналіз і контроль за заощадженням і використанням коштів;
- контроль за рівнем рентабельності виробництва продукції;
- виявлення резервів подальшого збільшення виробництва;
- забезпечення наявності первинної документації;
- побудова обліку на підприємстві.

В обліку застосовують різні вимірники для відображення господарських засобів і процесів, що здійснюються на підприємстві, а також їх кількісних та якісних характеристик.

Облікові вимірники застосовують для оцінювання ефективності господарських операцій за кількісними та вартісними критеріями в бізнес-плані та державній фінансовій і статистичній звітності. Облікові вимірники поділяють на натуральні, трудові та грошові.

Натуральні вимірники застосовують для отримання інформації про господарські засоби та процеси в їх натуральному вираженні (через масу, об'єм, площу). Їх застосовують для обліку тільки однорідних об'єктів.

Трудові вимірники використовують для визначення кількості витраченої праці в одиницях робочого часу (хвилинали, годинах, днях, місяцях, роках). За допомогою трудових вимірників можна узагальнювати й порівнювати різнорідні величини.

Грошові вимірники застосовують для узагальненого відображення наявності та руху засобів підприємства, джерел їх формування, господарських процесів і результатів діяльності в єдиному грошовому вираженні (з метою планування та обліку процесів виробництва і обігу, визначення фінансових результатів підприємства).

Для обліку в ТОВ «Дружба СВК» застосовується план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій №291 зі змінами та доповненнями. З метою забезпечення необхідної деталізації обліково-економічної інформації з дозволу головного бухгалтера вводиться додаткова система субрахунків. Облік витрат на підприємстві ведеться на рахунках класу 9 «Витрати діяльності», для обліку господарських операцій ТОВ «Дружба СВК».

В ТОВ «Дружба СВК» використовується централізована форма організації бухгалтерського обліку (рис. 3.1.2). Центральна бухгалтерія являє собою структурний підрозділ установи, який здійснює повний цикл облікового процесу в межах діяльності господарювання. В такому разі поділ

Рис. 3.2 – Схема зображення централізованої форми організації бухгалтерського обліку в ТОВ «Дружба СВК»

облікових функцій відбувається в межах бухгалтерської служби.

На підприємстві використовується автоматизована форма обліку, схема якої наведена на рис. 3.3 Розріз (деталізація) аналітичної інформації у регістрах бухгалтерського обліку може розширюватися, змінюватися, в залежності від конкретних потреб.

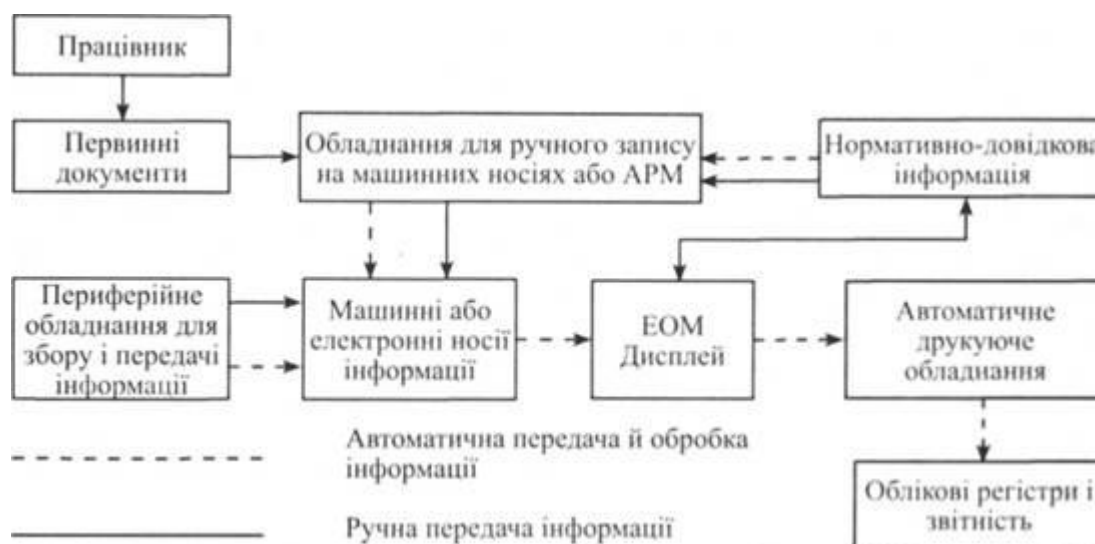

Рис. 3.3 – Схема автоматизованої форми обліку в ТОВ «Дружба СВК»

Штат бухгалтерії в ТОВ «Дружба СВК» складається з головного бухгалтера, заступника головного бухгалтера, а також 2 бухгалтерів, кожен з яких відповідає за свою частку роботи згідно посадової інструкції та касира (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Склад бухгалтерії та зміст службових обов'язків бухгалтерів ТОВ «Дружба СВК»

Посада	Скорочений зміст службових обов'язків
Головний бухгалтер	Загальне керування обліком та звітністю. Організовує контроль та ревізію. Перевіряє та підписує первинну та річну бухгалтерську документацію. Облік розрахунків з постачальниками послуг. Облік валютних операцій та розрахунків по податкам та платежам.
Заступник головного бухгалтера	Здійснює контроль за роботою з ведення бухгалтерського обліку зобов'язань і господарських операцій (реалізація послуг, розрахунків з постачальниками та замовниками за надані послуги, рух грошових коштів на валютних і гривневих рахунках). Веде оперативний облік надходжень і платежів грошових коштів, здійснювати обов'язковий продаж частини валютної виручки, розміщує вільні грошові кошти на банківських депозитних внесках, складає щомісячні оперативні дані про рух грошових коштів за транзитним і поточними рахунками підприємства. Бере участь у розробці та здійсненні заходів, спрямованих на дотримання фінансової дисципліни та раціональне використання ресурсів.
Бухгалтер з обліку активів, дебіторської заборгованості та грошових коштів	Веде облік матеріалів на підприємстві. Складає оборотні відомості за матеріальними рахунками 20,26 та ін. Веде облік за рахунками 10, 11, 12,13, 15, 22. Нараховує амортизацію нематеріальних активів. Веде облік розрахунків з покупцями. Веде облік за рахунками 361, 362. Веде облік матеріалів за субрахунками рахунку 20 та виробництва за рахунками 23, 25, 26 . Веде облік грошових коштів за рахунками 301,311,333.
Бухгалтер з обліку заробітної плати	Здійснює прийом, аналіз і контроль табелів обліку робочого часу і готує їх до лічильної обробки. Приймає і контролює правильність оформлення листків про тимчасову непрацездатність, довідок з догляду за хворими та інших документів, що підтверджують право на відсутність працівника на роботі, готує їх до лічильної обробки, а також для складання встановленої бухгалтерської звітності. Здійснює нарахування заробітних плат працівникам підприємства, здійснює контроль за витрачанням фонду оплати праці.
Касир	Здійснює операції, пов'язані з прийманням та видаванням готівкових грошових коштів через касу підприємства, зберігає всі прийняті цінності. Одержує в установах банку готівку, здійснює записи в касовій книзі операцій одержання і видавання готівки за кожним прибутковим касовим ордером і видатковим документом в день їх надходження або видавання. Підписує прибуткові касові ордери та видаткові документи відразу після одержання або видавання по них готівки, а на доданих до них документах ставить штамп «Сплачено».

Облікові реєстри складаються на підприємстві щомісяця, підписуються виконавцями та головним бухгалтером або особою, на яку

покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства. Ведення облікових регістрів та контирування документів первинного обліку здійснюються із застосуванням, щонайменше, коду класу рахунків й коду синтетичного рахунку.

Аналітичні дані в облікових регістрах узгоджуються з даними синтетичного обліку на останнє число місяця.

Господарські операції в ТОВ «Дружба СВК» відображаються в облікових регістрах під час надходження первинних документів або підсумками за місяць, в залежності від характеру і змісту операцій. Інформація до облікових регістрів переноситься після перевірки первинних документів за формою та змістом.

3.2. Фінансовий облік витрат від операційної діяльності підприємства

За Наказом «Про облікову політику» ТОВ «Дружба СВК» застосовує визначення витрат від операційної діяльності згідно НП(С)БО 1 та організацію їх обліку. Цим положенням визначаються зміст і форма балансу та загальні вимоги до розкриття його статей, принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами. Облік витрат від операційної діяльності в ТОВ «Дружба СВК» проводиться на підставі П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», а витрати – П(С)БО 16 «Витрати» за рахунками 90, 92, 93, 94 робочого та типового плану рахунків.

Відповідно до плану рахунків, в ТОВ «Дружба СВК» рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначений для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції. Підприємство ТОВ «Дружба СВК» використовує субрахунок 901 «Собівартість реалізованої готової продукції». Витрати, які пов'язані з виробництвом відображаються на рахунку 23 «Виробництво», де аналітичний облік ведеться за видами витрат.

Підприємство обліковує готову продукцію на рахунку 26 «Готова продукція», де аналітичний облік ведеться за видами готової продукції та витрат. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку собівартості продукції представлена в табл. 3.2, а аналіз рахунку 90 – в табл. 3.3.

Таблиця 3.2 – Кореспонденція рахунків з обліку собівартості реалізації продукції за Формою №2 в ТОВ «Дружба СВК» за 2021р.

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис.грн.
	Дебет	Кредит	
1. Списано собівартість реалізованої продукції	901	26	85984
2. Списано собівартість реалізованої продукції на фінансовий результат	791	901	85974

Таблиця 3.3 – Картка рахунку 90 в ТОВ «Дружба СВК» за грудень 2021р.

Кор. Рахунок	Дебет	Кредит
Кор. Субконто1		
Кор. Субконто2		
Початкове сальдо	11 828 510,63	
20	6 609,72	
203	6 609,72	
21	565 460,00	
2131	565 460,00	
23	33 603 259,85	
231	25 756 101,10	
2311	25 756 101,10	
Белоліся	2 673 339,97	
231-ячмінь оз.	2 673 339,97	
ЦЕХ	23 082 761,13	
231-пшениця оз.	7 090 986,95	
231-ячмінь оз.	477 947,65	
231-рапс	10 659 013,24	
231-соняшник	3 282 876,87	
231-кукурудза	6 775,48	
231-просо	1 565 160,94	
232	1 175 626,14	
233	6 406 390,41	
234	265 142,20	
27	3 403 864,88	
271	2 743 903,90	
272	93 634,80	
273	566 326,18	
63	90 080,86	
631	90 080,86	
65	1 272,28	
651	1 272,28	
66	5 783,12	
661	5 783,12	
79		49 504 841,34
791		49 504 841,34
Оборот	37 676 330,71	49 504 841,34
Кінцеве сальдо		

В ТОВ «Дружба СВК» адміністративні (загальногосподарські) витрати – витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу і на їх службові відрядження, враховуються на рахунку 92 «Адміністративні витрати». На цьому рахунку також відображаються витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського призначення (на оренду, амортизацію, ремонт, комунальні послуги), а також витрати на охорону, юридичні, аудиторські, транспортні послуги, поштово-телеграфні, канцелярські витрати, сума податків, зборів (обов'язкових платежів).

На рахунок 93 «Витрати на збут» відносяться витрати на транспортування готової продукції за договором, на амортизацію, ремонт і утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, використовуваних для забезпечення збуту продукції.

Кореспонденція рахунків (картка рахунків) по рахунках 92 «Адміністративні витрати» і 93 «Витрати на збут» представлена в табл. 3.4-3.5).

В кінці місяця загальна сума сформованих адміністративних витрат і витрат на збут, що враховуються на рахунках 92 і 93 списується відразу на рахунок 79 «Фінансових результатів». Таким чином, адміністративні витрати і витрати на збут є витратами періоду і в собівартість проектно-дослідницьких робіт не включаються, а списуються відразу на рахунок 79.

Інші витрати операційної діяльності обліковують на рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності». Кореспонденція рахунків по рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» (картка рахунку). представлена в табл. 3.6.

Синтетичний облік витрат від операційної діяльності в ТОВ «Дружба СВК» ведеться автоматизовано, для визначення фінансового результату від операційної діяльності порівнюють доходи звітного періоду і витрати та використовують рахунок 79 «Фінансові результати» та субрахунок 791 «Фінансові результати операційної діяльності». По кредиту рахунку 79

Таблиця 3.4 – Картка рахунку 92 в ТОВ «Дружба СВК»
за грудень 2021р.

Кор. Рахунок	Дебет	Кредит
Кор. Субконто1		
Кор. Субконто2		
Початкове сальдо	649 182,49	
13	41 777,87	
131	41 777,87	
20	33 340,13	
203	33 340,13	
23	297 530,81	
232	210,52	
233	292 156,42	
234	5 163,87	
31	5 703,20	
311	5 703,20	
36	36 251,30	2 165,12
361	36 251,30	2 165,12
37	13 636,25	
372	12 536,25	
#####	12 536,25	
##		
377	1 100,00	
#####	1 100,00	
##		
39	104,43	
63	65 587,31	
631	65 587,31	
64	6 406,13	
643	3 327,43	
#####	3 327,43	
##		
644	3 078,70	
#####	3 078,70	
##		
65	14 426,72	
651	14 426,72	
66	65 576,00	
661	65 576,00	
68	1 489,00	
685	1 489,00	
#####	1 489,00	
##		
79		1 230 893,20
791		1 230 893,20
91	2 046,68	
911	2 046,68	
Оборот	583 875,83	1 233 058,32
Кінцеве сальдо		

Таблиця 3.5 – Картка рахунку 93 в ТОВ «Дружба СВК»
за грудень 2021р.

Кор. Рахунок	Дебет	Кредит
Кор. Субконто1		
Кор. Субконто2		
Початкове сальдо	43 084,51	
13	1 528,44	
131	1 528,44	
20	11 171,95	
203	11 171,95	
23	251 344,78	
234	251 344,78	
65	3 307,59	
651	3 307,59	
66	15 034,48	
661	15 034,48	
79		325 471,75
791		325 471,75
Оборот	282 387,24	325 471,75
Кінцеве сальдо		

Таблиця 3.5 – Картка рахунку 94 в ТОВ «Дружба СВК»
за грудень 2021р. (фрагмент)

Кор. Рахунок	Дебет	Кредит
Кор. Субконто1		
Кор. Субконто2		
Початкове сальдо	949 859,05	
13	3 114,32	
131	3 114,32	
20	4 998,08	
203	4 998,08	
23	235 354,53	
27	15 818,40	
31	31 562,26	
36	25 885,51	
37	2 993 434,56	
63	3 382,85	
64	2 892,00	
641	2 892,00	
65	10 711,78	
66	4 181,03	
67	113 992,68	
672	113 992,68	
79		4 395 187,05
791		4 395 187,05
Оборот	3 445 328,00	4 395 187,05
Кінцеве сальдо		

«Фінансових результатів» відображено суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від операційної діяльності, по дебету рахунку 79 – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат від операційної діяльності, а також сума нарахованого податку на прибуток. Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)».

Кореспонденція рахунків з обліку фінансових результатів представлена в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Кореспонденція рахунків з обліку списання витрат на фінансові результати за Формою №2 в ТОВ «Дружба СВК» в 2021р.

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис.грн.
	Дебет	Кредит	
1.Віднесено на результат основної діяльності:			
– собівартість реалізації	791	901	85984
– адміністративні витрати	791	92	4675
– витрати на збут	791	93	3824
– інші операційні витрати	791	94	2612

Облік витрат від операційної діяльності та формування фінансових результатів в ТОВ «Дружба СВК» відображається в наступних формах фінансової звітності: форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід», форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» (табл. 3.8) – розшифровка доходів і витрат від операційної діяльності підприємства.

Таблиця 3.8 – Відображення витрат та фінансових результатів від операційної діяльності у фінансових формах звітності в ТОВ «Дружба СВК» у 2021 р.

Форма звітності	Код рядку	Назва рядку	Сума, тис. грн.
Форма №2 «Звіт про фінансові результати»	2000	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	143652
	2050	Собівартість реалізованої продукції	85984
	2090	Валовий прибуток	57668
	2120	Інші операційні доходи	674
	2130	Адміністративні витрати	4675
	2150	Витрати на збут	3824
	2180	Інші операційні витрати	2612

Продовження табл. 3.8

Форма звітності	Код рядку	Назва рядку	Сума, тис. грн.
	2195	Фінансові результати від операційної діяльності (збиток)	47231
Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності» Розділ 5 «Доходи і витрати»	490- -492	Інші операційні доходи Інші операційні витрати	674 2612

Сальдо рахунку 79 «Фінансових результатів» при його закритті списують на рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)». На рахунку 44 ведеться облік нерозподіленого прибутку або непокритих збитків ТОВ «Дружба СВК» поточного і минулих років, а також використаною в поточному році прибутку.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження теоретичних питань бухгалтерського обліку і економічного аналізу витрат від операційної діяльності та їх практичних аспектів в ТОВ «Дружба СВК» дозволило зробити наступні висновки:

1. За першим розділом кваліфікаційної роботи:

1.1. Аналіз публікацій присвячених витратам операційної діяльності промислового підприємства дозволив дослідити підходи до визначення їх сутності та класифікації в наукових працях та відповідно до НП(С)БО 1, П(С)БО 9, 16, 17.

1.2. Досліджено фінансовий облік витрат від операційної діяльності відповідно стандартів НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 16 «Витрати», затвердженої «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» та первинних документів. Наведена кореспонденція рахунків.

1.3. Досліджено аспекти податкового обліку витрат від операційної діяльності відповідно до Податкового кодексу України.

2. За другим розділом кваліфікаційної роботи:

2.1. На підставі даних форм фінансової та статистичної звітності ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2021 рр. був проведений аналіз основних показників діяльності підприємства показав, що:

– обсяг продукції в натуральному виразі з 2020 року по 2021 рік впав на 525 тонн або на 30,5% і становить 1191 тону. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору у діючих оптових цінах впав на 1239,6 тис. грн. або на 3,7%, а у порівнянних оптових цінах на 11980,9 тис. грн або на 27,2%. Середня оптова ціна за одну тону продукції зросла на 7513,2 грн за 2021 рік і становить 26918,7 Тобто зросла на 38,7% ;

– чистий дохід від реалізації продукції зріс на 50462 тис. грн – на 54,1%, а валовий прибуток зріс в 5,8 разів – на 69639 тис. грн. Собівартість

реалізованої продукції зменшилась на 19177 тис. грн або на 18,2%. Витрати операційної діяльності: адміністративні витрати збільшились на 523 тис. грн або на 12,5%, а витрати на збут зросли в 3,4 рази – на 2965 тис.грн. і становлять 3824 тис. грн. Повна собівартість реалізованої продукції в 2020 році становила 110172 тис.грн. й зросла на 1,9 %, що становить 112235,0 тис. грн., що є негативним при зменшенні обсягу продукції. Такі зміни витрат підтверджує показник витрат на 1 гривню реалізованої продукції – зменшились на 52,95 коп. або на 46,9%;

– фінансовий результат до оподаткування зріс в 3,8 рази не зважаючи на те, що результат від іншої операційної діяльності впав на 99,4% або 482 тис.грн. та від іншої діяльності в 3 рази або на 57 тис.грн. Чистий прибуток на підприємстві в 2021 році зіставив 47158 тис. грн, що в 3,8 рази більше ніж за попередній рік, що є позитивним;

– також на підприємстві зросли матеріальні витрати – на 19045 тис.грн або на 20,9%, матеріаломісткість продукції зросла на 0,71 грн./грн. й становить 3,44 грн., що негативно вплинуло на використання матеріальних ресурсів в 2021 р. в порівнянні з 2020р.;

– середня облікова кількість штатних працівників облікового складу збільшилась на чотирьох осіб порівняно з 2020 роком. Продуктивність праці одного працівника впала на 106546,6 грн тобто на 29,5%, що є негативним. Незважаючи на це фонд оплати праці зріс на 3606 тис. грн. – середньорічна плата одного працівника становить 119119 грн., що на 25651 грн більше ніж в минулому році;

– середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності зросла на 3,8% – на 4526 тис. грн., а фондівіддача становить 38% що на 53,8% більше ніж за 2020 рік, що підтверджує підвищення ефективності їх використання;

– спостерігається значне збільшення рентабельності продукції та виробництва в 2021 р. в порівнянні з 2020 р., що позитивно характеризує основну операційну діяльність підприємства.

2.2. На підставі даних форм фінансової звітності ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2021 рр. був проведений поглиблений аналіз складу, динаміки витрат від операційної діяльності та формування фінансових результатів підприємства. Поглиблений аналіз показав:

– фінансовий результат від основної операційної діяльності перекрив збитки з минулого року та став прибутком й становить 49169 тис. грн., що в 3,9 рази більше ніж в минулому році. Так, чистий дохід від реалізації продукції в 2021 році становить 143652 тис. грн, що на 54,15% більше ніж в 2020 році. Собівартість реалізованої продукції зменшилась на 19177 тис. грн або на 18,24% й становить 85984 тис. грн. Адміністративні витрати на підприємстві збільшились на 12,59%, в 2020 році вони становили 4152 тис грн, а в 2021 – становлять 46755 тис грн, тобто збільшились на 523 тис. грн. Витрати на збут також зросли, порівняно з 2020 роком вони зросли в 3,5 рази й становлять 3824 тис. грн.;

– через операційну курсову різницю, підприємство отримало збиток в розмірі 3553 тис. грн, якщо в 2020 році підприємство отримало прибуток від операційної курсової різниці в розмірі 2233 тис. грн то в 2021 році отримало збиток що в відсотковому співвідношенні становить 160%. В 2021 році дохід від реалізації інших необоротних активів знизився до 158 тис. грн що на 356 тис грн менше ніж в 2020 році. В 2021 році у підприємства не було штрафів, пені та неустойок, а в 2020 році їх сума становила 52 тис. грн. Інші операційні доходи в 2021 році були більші ніж витрати на 440 тис. грн, хоча в 2020 році витрати становили більшу суму ніж дохід й підприємство потерпало збиток в 79 тис грн.;

– фінансовий результат від іншої операційної діяльності зменшився в 2021 році на 1351 тис. грн що в 2,3 рази менше ніж в 2020 році. В 2020 році фінансовий результат від основної операційної діяльності формувався за рахунок прибутку від операційної курсової різниці, реалізації інших необоротних активів, сплати штрафів, пені, неустойок, та збитків від утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного

призначення та інших операційних доходів і витрат. В 2021 році фінансовий результат від основної операційної діяльності формувався за рахунок прибутку від реалізації інших необоротних активів та інших операційних доходів і витрат, та збитків від операційної курсової різниці, витрат на сплату штрафів, пені, неустойок, утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення;

– в попередньому 2020 році рентабельність виробництва мала від'ємне значення, яке перетворилось на додатне в звітному році та збільшилось на 25,19%п. Це відбулось за рахунок впливу наступних чинників: впливу фінансового результату до оподаткування – збільшення прибутку до оподаткування на 64261 тис.грн. здійснило позитивний вплив та збільшило рентабельність виробництва на 25,96%п.; впливу середньої річної вартості основних засобів – збільшення середньорічної вартості основних засобів на 4526 тис.грн. призвело до зменшення рентабельності на 0,34%п.; впливу середньої річної вартості оборотних коштів– збільшення середньорічної вартості оборотних коштів 5919 тис.грн. призвело до зменшення рентабельності на 0,43%п.

3. За третім розділом кваліфікаційної роботи:

3.1. В даному розділі кваліфікаційної роботи показано організацію бухгалтерського обліку на підприємстві. Бухгалтерський облік в ТОВ «Дружба СВК» ведеться згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 липня 1999 р. (зі змінами та доповненнями), Положеннями(стандартами) бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують ведення обліку оборотних активів підприємства. На підприємстві використовується автоматизована форма обліку, яка дозволяє більш якісно та оперативне вести аналітичний та синтетичний облік витрат та формування фінансових результатів від операційної діяльності та відображення їх у звітності та у розрізі бухгалтерських рахунків.

3.2. Бухгалтерських облік витрат від операційної діяльності ТОВ «Дружба СВК» ведеться згідно з НП(С)БО 1 та П(С)БО 16 та іншими нормативними документами. Всі операції відображаються на бланках типових форм первинних документів з їх обліку, затверджених наказом Міністерства статистики України від 21.06.96 р. №193 зі змінами та доповненнями. Наведена кореспонденція рахунків та відображення у фінансовій звітності.

4. Для підвищення ефективності функціонування ТОВ «Дружба СВК», покращення бухгалтерського обліку та економічного аналізу витрат від операційної діяльності пропонуємо:

4.1. Проведення економічного аналізу витрат від операційної діяльності підприємства діяльності за методикою [46]: аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів; аналіз витрат від основної операційної діяльності та їх динаміки; детальний аналіз формування і динаміки витрат від іншої операційної діяльності; аналіз формування чистого прибутку; аналіз рентабельності продукції виробництва, аналіз витрат на 1 гривню реалізованої продукції.

4.2. Для виявлення та усунення негативних факторів та збільшення впливу позитивних, проводити факторний аналіз формування фінансових результатів діяльності підприємства за допомогою використання їх адитивної моделі, яка дозволяє визначити елементи витрат від операційної діяльності, які необхідно зменшувати.

4.3. Для підвищення якості контролю та обліку за веденням всіх операцій, у тому числі й операцій з обліку витрат від операційної діяльності та формування фінансових результатів підприємства, ввести на підприємстві посаду внутрішнього аудитора. Це підтверджується потребою систематичного проведення економічного аналізу за методичним підходом, який наведено в п. 4.1.-4.2 висновків та п.2.2 кваліфікаційної роботи для оптимізації витрат та збільшення доходів від операційної діяльності підприємства.

4.4. На підприємстві не використовуються методи управління на підставі застосування управлінського обліку, що є раціональним для системи управління підприємством та негативно впливає ефективність його функціонування. Тому, для якісного бухгалтерського обліку та контролю за витратами та формуванням фінансових результатів від операційної діяльності підприємства, пропонується застосування такого методу управлінського обліку, як бюджетування [46]. Бюджетування – це планування майбутньої операційної діяльності підприємства, розрахунку його операційних витрат та доходів, планових фінансових результатів, формування планової фінансової звітності підприємства, що спріє оптимізації витрат та збільшення доходів від операційної діяльності, пошуком нових напрямків діяльності та її розвитку [23,46].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. За ред. Ф.Ф.Бутинця. Житомир. 2009. 832 с.
2. Основи економічної теорії: За ред. Г.Н. Климка, В.П. Нестеренка. 2007. 743 с.
3. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність. К.: Алерта. 2008. 926 с.
4. Панченко О. В., Дубініна О. М. Бухгалтерський облік. Київ: Атіка, 2019. 432 с.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 14.06.1999р. N 131. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.06.2023).
6. Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджений Наказами Міністерства фінансів №291 від 10.11.1999р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.06.2023).
7. Горкун Л. А. Фінансовий облік та звітність. Київ: Знання, 2018. 320с.
8. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 лют. 2013р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.06.2023).
9. Податковий кодекс України, затверджений Наказом Верховної Ради України №2755-VI від 02.12.2010 р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.06.2023).
10. Кулініч О. В. Основи фінансового обліку. К.: Кондор, 2017. 256 с.
11. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затверджений центральним органом виконавчої влади від

16.07.1999 року № 996-XIV. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.06.2023).

12. План рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений Наказами Міністерства фінансів №291 від 10.11.1999р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.06.2023).

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджене Наказом Міністерства фінансів України N353 від 28.12.2000 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.06.2023).

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» затверджене Наказом Міністерства фінансів України 20.10.1999 р. N246 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.06.2023).

15. Ковальова Л. М., Гриценко Л. Г. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 132 с.

16. Давидюк О. М., Ткаченко О. В. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2018. 155 с.

17. Петрук Н.В., Чумаченко О.Г., Магомедова Л.В. Основи фінансового обліку: навчальний посібник. Київ: Знання, 2019. 128 с.

18. Головань Ю.О., Козловська О.О., Зайченко О.А. Бухгалтерський облік і звітність: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2020. 232 с.

19. Левковська О.В., Балановська І.В. Бухгалтерський облік та звітність: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2021. 141 с.

20. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність. Підручник. 2016. 243 с.

21. Огійчук М.В. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами. Підручник алерта, 2016. 258 с.

22. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні. Основи та практика. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 608с.

23. Голов С.В. Управлінський облік. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
24. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2022. 282 с.
25. Левицька С.О., Кужельний М.В. Організація обліку. К.: Навчальний посібник. Центр навчальної літератури. 2019. 352 с.
26. Верига Ю.А., Бондарчук М.В., Орищенко М.М., Прохар Н.В., Лежненко Л.І. Звітність підприємства. Підручник. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 570 с.
27. Атамас П.Й. Фінансовий облік. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 356 с.
28. Артамонова Н.С., Акулюшина М.О. Управління витратами. К.: Центр навчальної літератури. 2018. 120 с.
29. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 792 с.
30. Шара П.Ю. Фінансовий облік. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 208 с.
31. Олена Колеснікова, Любов Гуцаленко, Ульяна Марчук. Управлінський облік: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 370 с.
32. Верига Ю.М., Плаксієнко П.Д., Кулик В.М., Карпенко Є.А. Облік, оподаткування та аудит: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 509 с.
33. Кулик А.В. Теорія економічного аналізу: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 452 с.
34. Економічний аналіз : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти / Н.Ю. Рекова, Є.О. Підгора, В.В. Ровенська та ін. Економічний аналіз: Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 200 с.

35. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Основи аудиту [Текст]: [навч посіб.]. Львів : Каравела, 2004. 504 с.
36. Воронко О.С. Економічний аналіз. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права, 2020. 280 с.
37. Скворцов І.Б., Псуї М.С., Швед Л.Р. Економічне планування операційної діяльності підприємства. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 596 с.
38. Приймак В.І. Математичні методи економічного аналізу: Навчальний посібник рекомендовано МОН України. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 296 с.
39. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз: практикум. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 280 с.
40. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 528 с.
41. Черниш С.С. Економічний аналіз. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 256с.
42. Череп А.В., Гамова О.В., Козачок І.А. Фінансовий аналіз. К.: Видавничий дім «Кондор» 2020. 268с.
43. Тарасенко Н.В., Вагнер І.М. Фінансовий аналіз. Вінниця: ВНАУ, 2020. 444 с.
44. Школьник І.О. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 368 с.
45. Мірошник О.Ю., Шубіна С.В., Пічугіна Т.С. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях. К.: Новий світ-2000, 2021. 326 с.
46. Купріна Н.М. Методичний підхід до аналізу витрат діяльності підприємств: теоретичний та практичний аспект // Управління фінансово-економічною безпекою підприємств харчової промисловості України: аналіз і синтез методів: Монографія / В.В. Немченко, Н.М. Купріна, Г.О. Ткачук та ін.; за заг. ред. д.е.н., проф. Немченко В.В., ОНАХТ. Одеса: Фенікс. 2013. С.

72-89.